

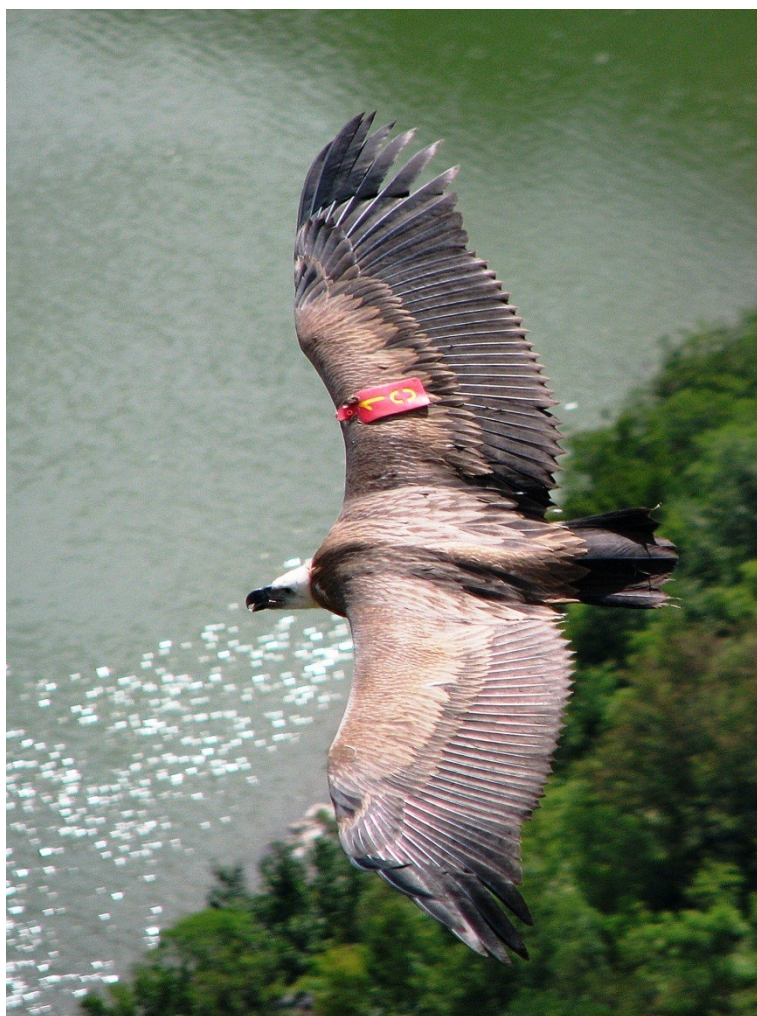

Специјални резерват природе

"Увац"

СПЕЦИЈАЛНИ РЕЗЕРВАТ ПРИРОДЕ "УВАЦ"

ИЗВЕШТАЈ о остваривању Програма управљања за 2020. годину

НоваВарош, децембар 2020. године

I УВОД

СРП "Увац" је стављен под заштиту уредбом Владе РС ("Сл. гласник РС", бр. 25/06 и 110/06) и установљен је за заштићено природно добро од изузетног значаја, природно добро I категорије. Простире се на површини од 7543 хектара, територији општине Сјеница припада 2018 хектара (26,75%), а територији општине Нова Варош припада 5525 хектара (73,25%).

Основни циљеви и задаци Резерват Увац д.о.о. су дефинисани Уредбом о заштити СРП "Увац" и подразумевају очување и одрживо коришћење природних вредности специјалног резервата природе националног и међународног ранга, његових природних богатстава - првенствено вода, шума, пашњака, птица, дивљачи, риба... У члану 2. наведеног акта Владе утврђено је да се СРП "Увац" ставља под заштиту *"да би се очувао и размножио белоглави суп - ретка врста лешинара, да би се очувала станишта и побољшало стање других значајних врста птица, ловне дивљачи и осталог животињског света, да би се обезбедили услови за поновно насељавање врста биљака и животиња које су нестале с тог подручја, да би се сачувала и повећала разноврсност риба и оптималним уловом и коришћењем сачувала и повећала њихова бројност, да би се сачували разноврсност флоре, шумских и осталих биљних заједница, да би се сачувала рељефна и водена обележја и спелеолошке и друге вредности геонаслеђа, да би се очували и побољшали природни чиниоци животне средине, првенствено квалитет вода и земљишта, да би се очувала лепота и разноврсност предела и створили услови за одрживо коришћење и планско уређење заштићеног подручја у интересу науке, образовања, културе, рекреације и еко туризма"*.

Чланом 5. Уредбе о заштити утврђено је да Специјалним резерватом природе "Увац" управља и о заштитној зони се стара Друштво с ограниченом одговорношћу Резерват Увац, са седиштем у Новој Вароши (даље: Резерват Увац д.о.о), које је основано одлуком Владе РС, у децембру 2006. године ("Службени гласник РС", број 110/06).

Рад Резерват Увац д.о.о. у 2020. години одвијао се на основу Програма управљања за 2020. годину, и био је усмерен ка извршавању задатака и планираних активности које су дефинисане овим Програмом. Услед отежаних услова пословања насталих у околностима епидемије изазване вирусом COVID-19, недовољног броја запослених у чуварској служби као и неповољне старосне структуре, чињенице да послове шефа чуварске службе и управника рибарског подручја обавља једно лице, примене новог Закона о јавним набавкама, један део планираних активности није реализован.

На реализацији Програма радило је 15 лица запослених у Резерват Увац д.о.о.: 4 (четири) лица запослена у управи (директор, саветник за нормативно - правне послове, књиговођа и секретар), 11 (једанаест) лица запослени у сектору контроле и надзора (руководилац чуварске службе/управник рибарског подручја, 7 (седам) чувара заштићеног подручја (6 у сталном радном односу и 1 уговор на одређено време), 2 рибочувара и 1 помоћни радник. Једно лице, чувар заштићеног подручја, раскинуло је Уговор о раду. Поред стално запослених током 2020. године, а по указаној потреби, ангажована су још 3 (три) радника по Уговору о обављању привремених и повремених послова, исти су обављали послове чувара заштићеног подручја. Поред наведених, у сарадњи са Националном службом

за запошљавање, а кроз програм Јавни радови, ангажовано је још 15 (петнаест) лица у трајању од четири месеца. истеку њихових уговораа по истом програму стручне праксе у 2019. години ангажована је Сабрина

У 2020. години задаци прописани Програмом управљања су реализовани кроз пет области деловања:

1. *Заштита, одржавање, праћење стања и унапређење природних и створених вредности;* У склопу ове области вршено је: чување и чишћење повереног подручја, исплата зарада запосленим лицима, одржавање материјално техничких средстава, набавка горива, набављено јеново моторно возило за потребе рада чуварске службе. У току јенабавка униформи за чуваре заштићеног подручја, рибочуваре и запослене у администрацији, набавка ванбродских мотора на електро погон. Вршено је одржавање видеонадзора, постављање табли упозорења, обавештења и забрана, исхрана белоглавих супова и других некрофагих врста и чишћење хранилишта, вршена је контрола гнежђења белоглавих супова и маркирање младунаца. У волијерама је пружана помоћ повређеним птицама. Све ове активности реализоване су кроз три подобласти:
  - приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима,
  - приоритетне мере и активности на управљању културно-историјским вредностима,
  - управљање природним ресурсима.
2. *Приоритетни задаци научноистраживачког и образовног рада - У оквиру ове области са стручном установом вршено је истраживање биолошке инвазијесома (*Silurus glanis*) у Увачком језеру;*
3. *Планирање, изградња и уређење подручја - У оквиру ове области извршено је: одржавање постојећих пешачких стаза, одржавање и поправка макадамског пута према хранилишту, а у току је набавка монтажне кућице за одмор чувара;*
4. *Промоција вредности заштићеног подручја - У оквиру ове области извршено је: континуирано медијско приказивање (дневне и недељне новине, магацини, часописи, радио, ТВ, интернет), израда промо материјала, календара, фасцикли, кеса. Све ове активности реализоване су кроз две подобласти:*
  - Задаци на развоју културно-образовних и информативно-пропагандних активности;
  - Задаци и активности на развоју одрживог туризма.
5. *Сарадња- Све активности у оквиру ове области реализоване су кроз шест подобласти:*
  - Сарадња и партнерство са локалним становништвом;
  - Сарадња са другим власницима и корисницима непокретности у заштићеном подручју;
  - Сарадња са невладиним организацијама;
  - Међународна сарадња;
  - Организовано и професионално удруживање заштићених подручја Србије и других заинтересованих паркова из окружења;

- Сарадња са информативним гласилима и стручним часописима.

6. *Посебни послови и задаци:* у склопу ове области извршено је обележавање важних датума и исплаћене су јубиларне награде.

У свим наведеним областима и у условима рада у ванредном стању и отежаним околностима услед епидемије изазване вирусом COVID-19 постигнути су релативно добри резултати рада и реализоване су планиране активности које су искључиво зависиле од рада запослених. У циљу сузбијања пандемије заразне болести COVID-19 проглашене од стране Светске здравствене организације и стављања у функцију расположивих ресурса, укључујући и финансијска средства свих корисника јавних средстава, Резерват Увац д.о.о. је планиране активности редуковао и умањио трошкове пословања за 25%.а самим тим и активности планиране Програмом управљања.Нису реализоване следеће активности: стручно усавршавање запослених кроз једномесечни курс енглеског језика, фарбање и заштиту туристичких чамаца на Увачком (Сјеничком) језеру, затварање покретним провидним церадним платном бочних страна на три туристичка чамаца на Увачком (Сјеничком) језеру, постављање табли упозорења, обавештења и забрана, дуж током претходних година уређених стаза, анализа воде у три сезоне на четири локалитета дуж целог воденог стуба на Увачком (Сјеничком) језеру (на површини, са 0,5 дубине, па на сваки метар дубине све до дна, односно минимум 10 узорака по локалитету), наставак ихтиофаунистичких истраживања младице, израда стручне документације Елабората безбедности путника током туристичког обиласка Ледене пећине и коришћења техничких средстава и пловних објеката, мониторинг биљних врста и идентификацију њихових станишта, као и да утврди присутност инвазивних врста и планира мере за контролу њиховог ширења, мониторинг фауне водоземаца и гмизаваца, мониторинг слепих мишева у спелеолошким објектима заштићеног подручја, уређење модерног прихватишта кроз монтажу привремених објеката (волијера, кавеза и друго) за прихват, негу и рехабилитацију живих примерака аутохтоних врста дивљих животиња, оспособљивање монтажне ветеринарске амбуланте, трајном решавању проблема водоснабдевања Визиторског центра на Кокином Броду, уређење обале за безбедно пристајање чамаца за јавни превоз путника на Увачком (Сјеничком) језеру, на локалитету Маркова Раван, изградњу мокрог чвора на локалитету Растоке (брана ХЕ "Увац", Увачко језеро), поставити видиковац са "печурком", односно надстрешницом на пешачкој стази Равни крш – Маркова раван, "пуштање" аудио – водича (Audio guide) у функцију, учешће на међународном сајму туризма у Београду, Организација ликовне колоније за ученике из нововарошких и сјеничких градских и сеоских школа, штампање књиге "Птице Увца и околине".

Најважнији резултати рада у 2020. години су, превасходно, континуирана исхрана белоглавих супова, већи степен заштите угрожених биљних и животињских врста, уређење простора у интересу развоја туризма и образовања, повећање броја и боља контрола посетилаца, унапређење сарадње са локалним становништвом, локалним самоуправама Нова Варош и Сјеница, Министарством заштите животне средине и другим министарствима, те другим републичким институцијама и локалним институцијама, представницима писаних и електронских медија,

образовним институцијама, представницима цивилног сектора, боља материјално – техничка опремљеност чуварске и рибочуварске службе.

Једна од важнијихчињеница која је утицала на остваривање Програма управљања је и та што је у периоду ванредног стања рад чувара старијих од 60 година био у складу са ограничењима која су препоручена кроз епидемиолошке мере, радили су само када чувари који су млађи од 60 година нису постизали да исконтролишу поверено подручје. Поред овога чувар заштићеног подручја Ђође Заграђанин је од 31.05.2020. године престао са радом јер је дао откз уговора о раду. Због опште епидемиолошке неизвесности није спроведен поступак новог запошљавања и попуњања упражњеног радног места.

Потребно је још и нагласити да је Програм управљања реализован уз низ непредвиђених проблема које управа друштва није могла сама да реши. Наиме, управа друштва суочила се са низом проблема за чије решавање је потражила помоћ од: Министарства заштите животне средине, Министарства рада, Министарства финансија, Министарства привреде, Комисије за давање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава. Резерват Увац д.о.о. се обраћао поменутиим насловима за решавање следећих проблема:

- исплата зарада запослених (пре две године радници су покренули судски спор који још није окончан),
- недостатак запослених рибочувара,
- ограничавање броја посетилаца на Увачком (Сјеничком) језеру (најоптерећенијем делу заштићеног подручја од стране туриста),
- Решењем ЗЗПС је забрањена употребе пловила на Радоињском језеру као и употреба ванбродских мотора са унутрашњим сагоревањем на свим водама у заштићеном подручју,
- додела права употребе сопственог/сопствених пловила за обављање панорамског разгледања или крстарења Увачким (Сјеничким) језером у 2020. години.

Резерват Увац д.о.о. изнајмљује канцеларијски простор у Новој Вароши, на адреси Трг војводе Петра Бојовића, број 3, поседује магаџинске просторе за алат, имаукупно 6 теренских возила и 3 путничка возила, али изузев аута који су набављен 2017. године и 2019. остала возила су прилично стара и израубована, изискују значајна финансијска средства за поправку, а због повећања обима посла од априла до новембра нису расходована. Резерват Увац д.о.о. поседује и: 12 пловила(3 катамарана и 9 чамаца са ванбродским моторима), хладњачу за дубинско замрзавање за лагеровање хране орловима, замрзивач за одлагање угинулих птица до добијања инструкција о даљем поступању, три велика жичана кавеза - волијере за смештај повређених птица и реализацију пројекта реинтродукције ишчезлих врста, инфо – пулт на Растокама и визиторски центар на Кокином Броду, две понтонске пристани за безбедно укрцавање путника на пловила.

II ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА, УНАПРЕЂЕЊА И ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

Резерват Увац д.о.о., односно запослени у привредном друштву, су реализовали планиране циљеве из области заштите, очувања, унапређења и одрживог коришћења заштићеног подручја. Ови циљеви су дефинисани и предвиђени у Програму управљања за 2020. годину. Постигнути су добри резултати, посебно вредни на пољу очувања и даљег снажења популације белоглавог супа, али и других врста птица, чак и условима када је број посетилаца повећан због затварања граница услед пандемије и немогућности туристичког одласка на летовање у друге земље. Чак и у условима када су поједини несавесни власници хеликоптера без дозвола прелетали неколико пута изнад колоније белоглавих супова на Увачком језеру, узнемиравајући младунце у гнездима.

Такође, постигнути су добри резултати и када су у питању остали важни послови и активности које је управљач предузимао током 2020. године, о чему ће више речи бити у посебним областима овог извештаја.

Проблеми у раду управљача, како током 2020. године, тако и током претходних 15-ак година, тј. од оснивања привредног друштва Резерват Увац д.о.о., су: отпадне воде из Сјенице, Кокиног Брода и Радоиње, (посебно из Сјенице јер се ради о највећем насељу на притокама увачких језера, односно рибарског подручја СРП "Увац"), бесправна ("дивља") градња, сушење шума, превасходно због појаве поткорњака-великешумске штеточине. И освему овоме ће, наравно, бити више речи у наставку извештаја.

III ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЋЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ

1. Приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима

1.1. Чување

До априла месеца 2017. године, тачније до тренутка када је била обавеза да се усагласи рад чуварске службе са одредбама Закона о заштити природе, тј. да се раздвоје службе чувара природе од службе рибочувара, на пословима чувања повереног подручја радило је девет чувара природе/рибочувара (чувар природе је истовремено обављао посао и рибочувара). Од момента раздвајања двеју служби дошло је до проблема у организацији рада. Наиме, појавио се проблем у недостатку запослених чувара природе, а и рибочувара, најмање по два запослена чувара у свакој од ове две службе. Овај недостатак запослених чувара делимично је ублажен тако што су у периоду највећег притиска на ЗП прековремено ангажовани већ запослени чувари. Поред проблема у недостатку чувара, а да би се ефикасно радило на чувању повереног подручја, до изражаја је дошла потреба за запослење најмање једног лица на пословима заштите природе које има VII степен стручне спреме, а које би обављало послове управника резервата. Да би решио настали проблем недостатка запослених лица током предходних године, Резерват Увац д.о.о. се у више наврата обраћао Комисији за давање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава, са захтевом за запошљавањем три нова лица. Од горе поменуте Комисије није добијена тражена сагласност. Овој комисији смо се обраћали за ангажовање три лица по уговору о Повременим и привременим пословима и иста је

добијена. Ангажовање ових лица омогућило је успешно реализовање послова у току летњих месеци, кад је повећан број посетилаца.

Најзначајнији фактор који утиче на добро чување заштићеног подручја је савестан и одговоран рад чуварске службе. Почетком 2018. године чувари су почели да приговарају на начин обрачуна и износ исплаћених зарада. Како су зараде у јавним предузећима „замрзнуте“ тако управа друштва овај проблем није могла самостално да реши. Овај проблем је утицао на извршавање радних задатака, а крајњи исход је тужба од стране чуварске службе, упућеном на адресу Резерват Увац д.о.о.. На тужбу је Друштво реаговало благовремено, ангажујући адвоката. Овај судски спор је и даље у току.

Како би се очувало поверено подручје извршено је ограничење броја посетилаца на Увачком (Сјеничком) језеру, најпосећенијем делу заштићеног подручја. Резерват Увац д.о.о. Управљач заштићеним подручјем, је у 2017. години донео први Програм управљања посетиоцима у Специјалном резервату природе "Увац". Стручни сарадници ЗЗПС су мишљења да и ова ограничења нису довољна и да је потребно додатно појачати мере ограничења. Тим поводом је и одржан састанак у министарству заштите животне средине са свим заинтересованим странама. Састанак је инициран од стране скупштине Резерват Увац д.о.о 2019. године. Присутствовали су представници ЗЗПС, надлежног министарства, Резервата Увац д.о.о, превозника туриста пловилима у СРП "Увац", туристичких организација Нова Варош и Сјеница. На састанку је, поред осталог, управљачу скренута пажња да пре истека важећег решења упути захтев за издавање новог које ће садржати услове заштите природе и мере ограничења везано за број посетилаца и пловила на језерима у заштићеном подручју. Управљач, Резерват "Увац" д.о.о., се током 2020. године обратио ЗЗПС за ново Решење о условима заштите природе за коришћење чамаца/пловила на заштићеном подручју СРП "Увац". ЗЗПС је донео Решење (03 бр. 091-1033/2 од 25.05.2020. године) о условима заштите природеза коришћење чамаца/пловила на заштићеном подручју СРП "Увац" које прописује веома рестриктивну употребу пловила. Оно што је за управљача на терену и у пракси тешко спроводљиво, а у решењу садржано, је забрана употребе ванбродских мотора са унутрашњим сагоревањем на целокупном подручју. На ово Решење управљач је 08.06.2020. године изјавио жалбу Министарству заштите животне средине које је исту одбацило као неосновану и смим тим потврдило издате услове заштите.

Запослени код управљача су свесни да без јаке подршке инспекцијских органа неће моћи да спроведу горепоменуто Решење о условима заштите природе. Ово произилази из чињенице да су током 2020. године водили борбу са бахатим власницима глисера, скутера и других пловила које покрећу ванбродски мотори преко 10KS и који су спуштани у воде ЗП без одобрења друштва. Чуварска служба је сачињавала записнике о хватању прекершилаца, налагала да исте изваде из воде, а како нема обезбеђен начин чувања привремено одузетих пловила није могла исте да одузме. Овако бахато понашање и притисак на Златарско језеро је дошло до изражаја у јулу и августу месецу (у периоду када је из године у годину повећан притисакод стране туриста и на Увачком језеру где су гнезда белоглавих супова) па све док нису отворене границе за одлазак туриста на море.

Чуварско - надзорну службу (од момента раздвајања двеју служби) обављају чувари заштићеног подручја и рибочувари. Сви чувари и рибочувари имају положен стручни испит неопходан за обављање ових

послова. Такође, чуварско-надзорну службу обавља и руководилац чуварске службе (ово лице обавља и посао управника рибарског подручја).

Од 01.01.2020. до 31.05.2020. године посао чувара заштићеног подручја обављала су седам лица и са педесет процената радног времена руководилац чуварске службе. Од 01.06.2020.године једно лице је раскинуло уговор о раду – чувар природе и од тада посао чувара природе обавља 6 лица.

- Остварени трошкови за бруто зараде чувара природе (не укључујући део зараде управника рибарског подручја/руководиоца чуварске службе и зараде која ће бити исплаћена за децембар месец):

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
5.079.841,57	7.375.000,00	68.88	Резерват Увац д.о.о.
МЗЖС: 4.800.000,00	4.960.000,00	94.5	
Управљач: 279.841,57	2.415.000,00	5.5	

- Бруто зараде чуварима природе су исплаћиване редовно. Успешност реализације посла: 89,53% (за једног чувара нису исплаћиване зараде од јуна месеца па све до краја године, нису исплаћене зараде за децембар месец).
- Програмом управљања за 2020. годину планирана су средства за бруто зараде четири рибочувара. У досадашњем делу овог Извештаја описани су разлози због којих није дошло до запошљавања два рибочувара. У табели која следи приказани су остварени трошкови за бруто зараде два рибочувара. Услед великог притиска на рибарско подручје и недостатка рибочувара, запослени рибочувари су остваривали и прековремени рад.

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
1.363.660,66	3.400.000,00	41,64	Резерват Увац д.о.о.
Управљач: 1.363.660,66	3.400.000,00	100	

Бруто зараде рибочуварима су исплаћиване редовно. Успешност реализације посла: 90% (нису исплаћене зараде за децембар месец).

- Програмом управљања за 2020. годину планирана су средства за бруто зараде стручног особља које, у складу са законом, обавља послове управљања и руковођења заштићеним подручјем (управник рибарског подручја/руководилац чуварске службе и управник резервата). У досадашњем делу овог Извештаја описани су разлози због којих није дошло до запошљавања лица које би обављало послове управника резервата тако да су у табели која следи приказани трошкови зараде за управника рибарског подручја/руководилац чуварске службе (за обављање послова управника рибарског подручја).

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
427.900,00	1.480.000,00	57	Резерват Увац д.о.о.
МЗЖС: 0,00	80.000,00	0,00	
Управљач:	1.400.000,00	100,00	

427.900,00			
------------	--	--	--

- Бруто зараде стручног особља су исплаћиване редовно. Успешност реализације посла: 30%(није исплаћена зарада управника рибарског подручја за децембар месец).

У табели која следи приказани су трошкови бруто зараде осталог особља запосленог код управљача, материјални трошкови њиховог рада (набавка канцеларијског материјала), одржавање рачунарске опреме, накнада за рад чланова скупштине.

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
6.267.909,40	8.500.000,00	73.74	Укључено је више извршилаца
Управљач: 6.267.909.40	7.500.000,00	100.00	Резерват Увац д.о.о., Оператор дистрибутивног система Епс дистрибуција д.о.о., Енергија Златар д.о.о., Z.T.R BINARKOD, AGENCIJA SOFTEK, Телеком Србија АД,...

- Успешност реализације посла: 90%(нису исплаћене зараде за децембар месец и трошкови рада током децембра месеца).
- Остварени трошкови за накнаде за чланове Скупштине Резерват Увац д.о.о.:
остварени расходи су већи од планираних јер су већи трошкови за доприносе за једног члана скупштине (који је из статуса запосленог прешао у статус незапосленог лица).

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
1.156.967,00	1.260.000,00	91.82	
Управљач: 1.156.967,00	1.260.000,0 0	100.0 0	Резерват Увац д.о.о.

- средства за опремање чуварске и стручне службе, свих запослених (тзв. "ХТЗ" опрема, обућа, двогледи, батеријске лампе, фото-апарати...):

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
211.475,00	200.000,00	105.73	
Управљач: 211.475,00	200.000,00	100.00	STRBiljana, Preduzeće za proizvodnju i trgovinu ISIS iz Beograda (zemun), DINO B

- током 2020. године спроведен је поступак набавке униформе за чуваре заштићеног подручја. Одабрани су добављачи, потписани уговори и до краја децембра месеца сви чувари ће задужити нову униформу. У табели која следи приказана су утрошена средства за набавку седам униформ, а планирана је набавка осам (један чувар је отказао уговор о раду).

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
492.050,80	800.000,00	61,50	ПК Конфекција Каралић из Крушевца, Preduzeće за proizvodnju i trgovinu ISIS iz Beograda (zemun)
МЗЖС: 480.000,00	550.000,00	97,55	
Управљач: 2.050,80	250.000,00	2,45	

- током 2020. године спроведен је поступак набавке униформе за рибочуваре и остале запослене у администрацији и помоћне раднике. Одабрани су добављачи, потписани уговори и до краја децембра месеца сви ће задућити радну униформу. У табели која следи приказана су утрошена средства за набавку униформи.

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
300.180,00	300.000,00	100.06	ПК Конфекција Каралић из Крушевца
Управљач: 300.180,00	300.000,00	100.0	

У 2020. години после спроведене јавне набавке мале вредности, гориво за потребе рада Резерват "Увац" д.о.о. набављано је од УБ ПЕТРОЛ Д.О.О.. У табели која следи приказанису реализовани расходи.

- Остварени трошкови за гориво:

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
2.550.000,00	3.000.000,00	85.00	УБ ПЕТРОЛ Д.О.О.
МЗЖС: 1.000.000,00	2.000.000,00	39.22	
Управљач: 1.550.000,00	1.000.000,00	66.78	

- Горива за рад чуварске службе на свим пословима (обилазак терена возилима и пловилима, одлазак по храну за белоглаве супове и друге животиње, контрола мреста, уређење стаза - за рад тримера и моторних тестера, одлазак на службена путовања минимум једном у току сваког месеца до Београда ради овере документације за зараде (све до априла месеца кад се прешло на електронску доставу), одлазак на сајам, превоз повређених птица до Чачка или Палића или Београда, чишћење подручја како приобаља тако и језера и одвоз смећа,) је било довољно. Успешност реализације посла: 100%.

У 2020. години, после спроведене јавне набавке моторног возила за потребе рада Резерват Увац д.о.о. одабран је добављач, потписан је уговор и до краја децембра месеца извршиће се преузимање возила. Трошкови за набавку моторног возила:

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
1.599.600,00	1.600.000,00	100	Интерауто доо Чачак
МЗЖС 800.000,00	800.000,00	50.02	
Управљач: 799.600,00	800.000,00	49,98	

- Успешност реализације посла: 100%.

У 2020. години планирана је набавка три нова, теретна 9.9 ванбродска мотора за туристичке чамце на Увачком језеру. Међутим, како је ЗЗПС својим Решење (03 бр. 091-1033/2 од 25.05.2020. године) о условима заштите природе за коришћење чамаца/пловила на заштићеном подручју СРП "Увац" забранио употребе ванбродских мотора са унутрашњим сагоревањем на целокупном подручју, ова набавка је одложена до добијања одговора другостепеног органа (Министарства заштите животне средине). Како је другостепени орган потврдио услове из жалбеног решења, те и прописане забране, приступило се у испитивању тржишта електромотора и пратеће опреме. Током ових истраживања помоћ смо потражили од колега из Специјалног резервата природе Краљевац код којих је, од њиховог оснивања, забрањена употреба ванбродских мотора са унутрашњим сагоревањем. Колеге из овог ЗП су дошли у СРП „Увац“ доневши своје ванбродске електромоторе. Исте су монтирале на туристички чамац на Увцу и започели возњу. У готово идеалним условима пловидбе (није било ветра) електромотор је једва покретао чамац и уз тешкоће испловио са пристани. После овог теста утврђено је да је потребно набавити ванбродски мотор на електропогон за који је рађен упоредни тест са ванбродским мотором са унутрашњим сагоревањем. Електромотор мора да има једнаку или већу вредност снаге од упоредног мотора са 8KS. Почетком децембра месеца покренут је поступак набавке ванбродских мотора на електропогон. Очекујемо да ће се ова набавка реализовати до краја године.

- Остварени трошкови за набавку ванбродских мотора:

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
0,00	1.000.000,00	100.0	
Управљач: 0,00	1.000.000,00	100.00	

- Успешност реализације посла: 0%.

Током 2020. године вршено је одржавање постојећег видеоназора. Наиме, током извештајног периода набављена је нова камера за хранилиште пошто је већ постојећа страдала услед удара грома, поред овога извршено је постављање новог стуба за камеру, вршено је плаћање интернет провајдера за јавни приступ.

- Остварени трошкови за одржавање постојећег видеоназора:

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
54.122,00	100.000,00	100.00	
Управљач: 54.122,00	100.000,00	54,12	Galaksija-računari TZR telekomunikacije, IB INZENJERING DOO, BC GROUP COMPUTERS DOO

1.2. Одржавање

Одржавање заштићеног подручја(и непосредне околине истог, преваходно прилазних путева) и брига о чистоћи и уређености заштићеног подручја представља сталну обавезу Резерват Увац д.о.о. у току целе године и саставни је део активности чуварске службе резервата, рибочувара, помоћног радника, повремено (пар пута годишње) и свих запослених, као и волонтера (љубитељи природе, рекреативни риболовци...).

Чувари, рибочувари, помоћни радник, радници ангажовани Уговором о обављању привремених и повремених послова, радници ангажовани преко јавних радова и љубитељиприроде, током пролећа и лета 2020. године, су у више наврата чистили приобаља увачких језера, притока, као и непосредну околину и прилазне путеве. У првој половини лета, због обилних падавина у река Вапа је из Сјенице доносила огромну количину тешког, кабастог смећа у Увачко језеро. Под тежином истог покидана је и понтонска брана која је постављена да смеће задржи на обалама реке. Поред Вапе и река Кладница је из истоименог села у рукавац Увачког језера донела сво смеће које су мештани одлагали на обалама и дивљим депонијама. Организоване су вишедневне акције чишћења тако што се чамцима улазило у те водене депоније, смеће се купило у џакове и одвозило до катамарана усидреног на сред језера. Смеће је потом одвожено и истоварано на обалу, а потом транспортовано теренским возилима до рециклажног центра у Новој Вароши. Сва отпад је покупљена у акцијама чишћења. Штавише, а што је вишегодишња пракса, у акцијама чишћења учешће су узимали сви запослени у Резерват Увац д.о.о., поједини пружаоци услуга возњи Увачким (Сјеничким) језером, као и Удружење Србија за младе. Свакако, највећи проблем представља отпад који реке Јабланица, Грабовица, Вапа и Кладница донесу у Увачко (Сјеничко) језеро, а сам начин сакупљања поменутог отпада је тежак и ризичан. Такође, посебан проблем, представља деоница од бране на Кокином Броду, па тзв. "варошким" заливом, ка Новој Вароши, јер ту пролази магистрални пут Београд – Јужни Јадран. Поменуто деоницу, дугу око 6 км, смо током пролећа и лета 2020. године чистили неколико пута. Сав сакупљени отпад јевозилима Резерват „Увац“ д.о.о. превожен у рециклажни центар у Новој Вароши. За реализацију ове активности вршена је набавка рукавица, гумених чизама, џакова, грабуља.

- Остварени трошкови за сакупљање и одвожење отпада са заштићеног подручја и одржавање уредности јавних објеката и површина чишћењем:

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
186.583,00	200.000,00	105.00	
МЗЖС: 0,00	100.000,00	71.43	Пластика АД, STRBiljana, P.P.P. DIVLJA REKA
Управљач: 186.583,00	100.000,00	28.57	

- Сва отпад са заштићеног подручја је транспортованавозилима управљача, у рециклажни центар или на депонију. Успешност реализације посла: 100%.

Резерват Увац д.о.о. располаже са веома дотрајалим и израубованим возним парком који готово свакодневно изискује поправљање, набавку делова и ангажовање ауто-механичара. Истина је да је планиран расход појединих возила, али како расте притисак на ЗП од стране туриста улажу се и додатни напори да се иста сачувају до набавке нових. С тим у вези раде се и лимарско - фарбарски радови на лади ниви која је 2007. годиште и NISSAN NAVARI теретном возилу који је 2005. годиште.

Управљач на пловилима поседује и тринаест ванбродских мотора. Исти у летњој сезони трпе велико оптерећење и изискују значајна средства за амортизацију. У извештајној години рађена је и монтажа мотора и набавка и уградња команди на патролни чамац који је набављен крајем 2019. године. На пловилима и возилимавршена је замена дотрајалих акумулатора.

Током рада и коришћења специјалне приколице за превоз угинулих животиња јавила се потреба да се иста преправи тј. да се смањи запремина товарног простора, преправе задња врата, да се премести носач резервног точка са задње на предњу страну приколице, да се уклоне бочне заштите са ногостопима и да се направи алуминијумски навозањ за утовар угинулих животиња.

Сва возила, пловила и приколице су током 2020. године су редовно регистрована. Из свега наведеног може се закључити да је једна од највећих ставки у трошковима предузећа одржавање возног и пловног парка и регистрација истих.

- Остварени трошкови за одржавања заштићеног подручја (регистрација возила и пловила, амортизација материјално-техничких средстава, одржавање чистоће...):

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
2.197.511,00	1.700.000,00	120.85	
Управљач: 2.197.511.00	1.700.000,00	00.00	СЗР Ауто Даниловић, СТР Злаја, СЗПР Жељко, ГП Ауто центар Пајовић, PLATTNERd.o.o., CONCEPTDMTCONTROL, DIPAUTOTRADEd.o.o., Ауто центар Јелић, AutosetvisMAGICKOLOURC 2016, ZRENKOTERM, ЂАЈКА, 28. ФЕВРУАР Д.О.О....

- Успешност реализације посла одржавања заштићеног подручја (регистрација возила и пловила, амортизација материјално-техничких средстава, одржавање чистоће...): 100%.

1.3. Обележавање

Током 2020. године Резерват Увац д.о.о. је обновио један део оштећене и похабане граничне ознаке СРП "Увац". У очекивању нове Уредбе о заштити Специјалног резервата природе „Увац“, која се доноси на основу нове студији заштите специјалног резервата природе „Увац“ са

утврђеним границама и режимима I, II и III степена заштите на целокупном подручју, управа друштва није посезала за потпуним обнављањем граничних ознака. То је рађено на деловима подручја где су власници земљишта започињали градњу викендица, продају плацева за изградњу викенд насеља. Реализација ових активности изискивала је набавку фарбе, четки за фарбање, рукавица и др. Исто је реализовано уз помоћ лица ангажованих преко Националне служба за запошљавање кроз програм јавни радови. Током 2020. године обновљене су граничне ознаке кроз село Вилови, локалитет Пуљци, и село Буковик, локалитет Обућинске ливаде.

- Остварени трошкови за одржавање статусних табли и обнављање граничних ознака Специјалног резервата природе "Увац" и Рибарског подручја СРП "Увац"

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
73.000,00	150.000,00	100.00	СТКР Воћњак, СТР Биљана, RADAČA DOO
МЗЖС: 0.00	50.000,00	0,00	
Управљач: 73.000.00	100.000,00	73.00	

- Успешност реализације посла одржавање статусних табли и обнављање граничних ознака Специјалног резервата природе "Увац" и Рибарског подручја СРП "Увац": 80%.

2. Приоритетне мере и активности на управљању културно-историјским вредностима

У току 2020. године чуварска служба резервата, а и сва остала запослена лица, су користили сваку прилику непосредног дијалога са локалним становништвом и посетиоцима резервата како би им указвали назначај културног наслеђа за живот и рад данашњих и будућих генерација, као битног предуслова за очување националног идентитета. Свест месног становништва, и православног и муслиманског, по овом питању је на веома завидном нивоу, уз међусобно уважавање и поштовање. Међутим, имајући у виду и ближе и даље историјско наслеђе, на овом питању треба увек изнова радити и инсистирати.

3. Управљање природним ресурсима

3.1. Задаци и активности на заштити белоглавог супа и осталих врста лешинара

Основни циљ проглашења СРП "Увац" и кључни задатак Резерват Увац д.о.о. као управљача је очување и даље снажење популације белоглавог супа. Основна активност стараоца је прихрана колоније белоглавог супа. Прихрана се организује сакупљањем, планским довожењем и одлагањем лешева угинулих домаћих животиња, кланичног отпада и месног конфиската (споредни производи животињског порекла – СПЖП) на местима одређеним, уређеним и заштићеним за те намене, односно "хранилиштима". На хранилиштима се окупљају и друге (лешинарске) врсте птица, али и неке врсте сисара, попут вука и медведа.

У току 2020. годинена "главно" хранилиште "Манастирина" (на територији Општине Нова Варош), изнетојеблизу 300 тонахранезабелоглавесупове и друге некрофаге врсте.

Сеоскостановништво општина Нова Варош и Сјеница, али и општина Чајетина, Пријепоље и ПрибојкојесебависточарствомједоброинформисаноиуреднојеобавештавалоРезерват Увац д.о.о. увек кададођедоугинућаживотиње (говеда, овце, свиње, коњи). Преузимањемтелаугинулихживотињаиизношењемнахранилиштасетрајнорешавапроблемњиховогодлагања. Поред тога што се обезбеђује прихрана орлова, спречава се и појава ширења зараза јер белоглави супови, конзумирајући месо угинулих животиња, врше најчистију и најпотпунију "рециклажу" у природи. Постигнутаједобраијефикаснамрежаснабдевачанатеренуиуспостављенасарадња, свенакористсвих страна.

Рад хранилишта потпомаже и очување кланичне индустрије у Златиборском округу. Наиме, Резерват Увац д.о.о. има неколико уговора са месним индустријама и кланицама: по истим, испоручилац (месна индустрија, кланица) је у обавези да врши категоризацију СПЖП, и транспорт истих на хранилиште. Резерват Увац д.о.о. уредно води евиденцију о изнетој храни на хранилиште коју довозе ови привредни субјекти и према истој, од кланица је преузето близу 160 тона СПЖП без икакве надокнаде за њихово одлагање.Резерват Увац д.о.о. има закључен уговор о пословно – техничкој сарадњи са Ветеринарском установом "Напредак" из Ћуприје. Предмет овог уговора је уређење међусобних односа двеју уговорних страна у обављању послова организованог сакупљања, превоза, прераде и уништавања отпадака животињског порекла и угинулих животиња (СПЖП), сходно одредбама чланова 117., 135. и 136. Закона о ветеринарству ("Службени гласник РС", БРОЈ 91/2005). Наиме, Ветеринарска установа "Напредак" је по овом уговору обавезна да од Резерват Увац д.о.о. преузима целокупну количину споредних производа животињског порекла, и да исте превезе (камионима за специјалне намене) до свог погона у Ћуприји ради прераде, односно спаљивања, а све наведено сходно важећим ветеринарско – санитарним прописима. Свакако, Резерват Увац д.о.о. Ветеринарској установи "Напредак" плаћа одвожење и уништавање СПЖП. Трошкови за ову намену су превазишли планирани износиз разлога што је почетком године приликом обнове уговораВетеринарска установа "Напредак" повећала цену својих услуга. Поред ових трошкова, Резерват Увац д.о.о. је имао и додатне трошкове за ангажовање машина за чишћење хранилишта и за дезинфекцију приколице са којом се врши превоз угинулих животиња од места угинућа до хранилишта.

- Остварени трошкови према уговору са Ветеринарском установом "Напредак" из Ћуприје, чишћење хранилишта и дезинфекцију приколице:

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
546.046,00	600.000,00	132.00	
МПЗЖС: 400.000,00	400.000,00	73.26	Ветеринарска установа "Напредак" из Ћуприје,
Управљач: 146.046,00	200.000,00	26.74	DIMI-VETDOO, ATR MIDA-M

- Успешност реализације посла: 100%.

Од момента инсталирања видео надзора на хранилишту "Манастирина", тј. последње три године, бележи се исхрана медведа изнутрицама угинулих животиња. Међутим, исхрана медведа се у највећој мери састоји од хране биљног порекла (јабукe, крушке, кукуруз...), а у мањој мери од хране животињског порекла. Да би се употпунила исхрана медведа, и створили услови за територијалну везаност, потребно је редовно износити и једну и другу врсту хране. У хранилицу за медведе током 2020. годиненије изношена храна биљног порекла. Разлог лежи у чињеници да је било довољно дивљег воће у клисури иза хранилишта и да није било потребе за прихрањивање.

Раније набављена хладњачазалагерованахранезаорлове, чија запремина износи 16 m³ је у функцији, али због чињенице да у сваком тренутку имамо довољну количину хране у истој се не чувају веће залихе хране. Хладњачом се обезбеђују потребне количине хране за обављање научних радова (мониторинг колоније белоглавог супа), за прихрану птица које привремено бораве у волијерама као и припрема за извођење пројекта реинтродукције црног лешинара, орлабрадана и беле кање. Стручњаци Завода за заштиту природе Србије и Биолошког института су подељеног мишљења у оцени да су редовна исхрана, мир, као и заштита од тровања, кључни позитивни фактори у повећању броја гнездећих парова, као и јединки у целини.

Појачаним чуварским надзором у време гнежђења, излегања и полетања младунаца, као и успостављањем система сталног електронског видео надзора на појединим локацијама, обезбеђена је ефикасна заштита белоглавог супа у периоду репродукције и одгајања подмлатка. Захваљујући инсталираном видео надзору на хранилишту "Манастирина" спречен је долазак неовлашћених, "дивљих" посетилаца који из незнања, или (ређе) намерно узнемиравају птице. У јануару месецу чуварска служба је извршила први мониторинг гнезда белоглавог супа. Према њиховим запажањима у јануару месецу јаја су снела 103 пара. Током мониторинга чуварска служба је констатовала и чињеницу да су готово идеални метеоролошки услови (нема удара ветрова, блага зима без великог мрза) те се са разлогом очекује већи број младунаца у односу на претходну годину. Програмом управљања планирана је контрола успешности гнежђења белоглавог супа три пута годишње, пописивањем активних парова и гнезда методом цензуса како би се утврдио њихов број и успешност гнежђења. За бројање јединки белоглавих супова које је вршено дана 04.12.2020. године ангажовано је Еколошког удружења "Чувари природе". Наиме, представници ЗЗПС због епидемиолошке ситуације, нису могли доћи на терен. Циљ цензуса је да се истовремено утврди укупна бројност белоглавих супова пре почетка гнездеће сезоне на подручју СРП "Увац". Метода бројања на терену је одређена на основу досадашњих искустава (неколико претходних година) стручњака Завода за заштиту природе Србије на бројању белоглавог супа у Србији и адаптирана је за добијање што прецизнијих података у ограниченим условима (тежим условима теренског рада и са малим бројем учесника). Ангажовано удружење је уговореног дана са припадницима чуварске службе извршило бројање јединки на целокупном подручју. Како су у дану бројања били лоши временски услови, дувао је јак ветар, магла на делу подручја, то је донета одлука да се бројање понови у периоду од 18-23 децембра, а поменуто

удружење је дужно да о свему сачини извештај које ће се накнадно доставити Министарству и ЗЗПС.

- Уговорени трошкови за мониторинг гнезда и цензус белоглавог супа:

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
60.000,00	100.000,00	0.00	
МЗЖС: 50.000,00	50.000,00	90.00	Резерват Увац д.о.о.
Управљач: 10.000,00	50.000,00	10.00	Еколошког удружења "Чувари природе"

- Успешност реализације мониторинга и цензуса белоглавог супа: 100%.

Током 2020. године у жичаним кавезима за смештај повређених птица збринато јевеше јединки белоглавих супова. Два јединке, прошлогодишњи младунци који су маркирани крилном маркицом, пронађене су изнемогле и без видљивих повреда али због инвазије *пила* нису могле поново да полете. Ове јединке су у волијере смештене током јесени прошле године. Како је њихов опоравак трајао дуже од очекиваног орнитолози и ветеринар нису дозволили њихово пуштање у природу у зимским месецима, те су у кавезима остали до јуна месеца када су обележени сателитским одашиљачем и враћени у природу. Од јула месеца па до краја године у волијеру је смештено још 4 младунца белоглавог супа. О овоме су благовремено обавештене све надлежне институције, укључујући Завод за заштиту природе Србије, по чијим инструкцијама смо даље поступали. Најчешће је редослед потеза био одвожење птице у Ветеринарску ординацију Др Шојић у Чачку (а која има потписан уговор о сарадњи са Заводом за заштиту природе Србије), где се птици указује прва помоћ, и потом упућује на даље лечење, ако има потребе у прихватилиште за птице које се налази у зоолошком врту на Палићу или беозооврт у Београду, све птице после прегледа су враћене у волијеру на Увацу.

У августу месецу дошло је до узнемиравања птица у кањону Увачког језера које је изазвано ниским прелетима хеликоптера. О овоме је управљач одмах обавестио ЗЗПС, релевантне инспекцијске службе и ресорно министарство. Последица овог прелетања је пад седам младунца белоглавог супа из гнезда у Увачко (Сјеничко) језеро. Чуварска служба је пратила јединке које су успешно испливале на обалу очекујући да се саме врате у гнезда. Једног младунца су већ први дан сместили у волијеру јер исти није био довољно развијен да би летео, пет младунца се успешно самостално вратило у своја гнезда, а једну јединку су чувари након пет дана праћења да ли ће се вратити у своје гнездо, ипак ухватили и сместили у волијеру. Ове две јединке су враћене у природу на дан лешинара 05.09.2020. године, док ће друге две у волијерама остати до пролећа.

У непосредном контакту са месним становништвом у континуитету је вршена едукација у циљу сузбијања штетних појава попут тровања и других радњи које угрожавају заштићене врсте лешинара и других птица, као и ситне и крупне дивљачи. Посебна пажња обрађена је разговору са члановима ловачких удружења и управницима ловишта, као и са сеоским домаћинствима чија су стада (евентуално) угрожена од напада вукова. Скренута је пажња на штетне последице тровања и казнене мере које очекују починиоце.

У циљу одржавања континуитета у маркирању лешинара и усвајања савремених метода праћења белоглавог супа, Резерват Увац д.о.о. је током 2020. године подржао пројекат **маркирања младунаца гнезду** како би се прикупиле информације о преживљавању младунаца, имиграцији и емиграцији птица из популације.

За маркирање младунаца ангажован је Институт за биолошка истраживања "Синиша Станковић", који је током предходних 15 година био носилац пројекта маркирања белоглавих супова у СРП „Увац“. До сад је обележено 314 јединки и прикупљено 4000 запажања маркираних птица. Маркиране птице су забележене у 22 земље Медитерана и Блиског истока. Видео-камере на хранилишту, "ресторану за белоглаве супове", нису континуирано радиле због честих кварова услед удара грома као и других разлога техничке природе, па зато нису омогућиле систематско праћење судбине обележених јединки и структуре популације белоглавих супова на Увцу.

У току маркирања са стручњацима Института урађен је мониторинг гнезда који је потврдио очекивања током јануарског мониторинга. Из евиденције пописа гнезда и процене парова на територији СРП „Увац“ достављене од стране Института за биолошка истраживања "Синиша Станковић", у популацији белоглавог супа забележен је пораст од 22 гнездећа пара у односу на претходну годину. Другим мониторингом и маркирањем младунаца утврђено је да се на подручју резервата извело и успешно полетело 122 младунаца белоглавог супа. Институт за биолошка истраживања "Синиша Станковић" сачинио је детаљан извештај о маркирању младунаца и праћењу маркираних птица, а исти се доставља у прилогу овог извештаја.

- Остварени трошкови за маркирање младунаца:

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
240.000,00	300.000,00	80.00	Институт за биолошка истраживања "Синиша Станковић", Резерват Увац д.о.о.
МЗЖС: 200.000,00	200.000,00	83.33	
Управљач: 40.000,00	100.000,00	16.66	

- Успешност реализације маркирања младунаца белоглавог супа: 100%.

Стручњаци Завода за заштиту природе Србије су током августа месеца вршили ванредан надзор на подручју СРП "Увац" и контролисали поштовање прописаних мера заштите колоније белоглавог супа.

Рад хранилишта на Увцу (како смо већ раније у овом Извештају навели), преваходно хранилишта "Манастирина", је изузетно добро организован. У континуитету се допрема велика количина угинуле стоке и кланичног отпада која омогућава веома успешну исхрану великог броја белоглавих супова из клисуре Увца (и клисуре оближње Милешевке).

Наведени резултати указују да је колонија на Увцу (скупа са колонијом у Милешевци) стабилна, и да је Увац најзначајнији локалитет за супове на целом простору Балканског полуострва.

3.2. Заштита осталих врста птица, териофауне и флоре

Резерват Увац д.о.о. се током 2020. године трудио да свим својим активностима очува и унапреди стање популација других дивљих врста птица, копнене фауне и биљних врста, посебно оних са високим степеном угрожености или реткости у националном и међународном оквиру.

Дана 29. августа 2020. године, радник обезбеђења запослен у привредном друштву "Дринско - лимске ХЕ" је, у дворишту ХЕ "Увац", пронашао повређену јединку строго заштићене врсте сури орао. О овоме је обавестио чуварску службу. И поред свих предузетих мера, наравно, у координацији са Министарством заштите животне средине и Заводом за заштиту природе Србије, пронађена јединка је после два дана угинула приликом транспорта за Зоолошки врт у Београду. Испоставило се да је јединка рањена из ватреног оружја, неколико дана пре него што је пронађена, од последица рањавања је угинула. Надлежном тужилаштву је поднета кривична пријава против Н.Н. извршиоца.

Рађен је континуирани мониторинг постојећих кућица за сове. Наиме, у току 2014. године, уз стручну помоћ и сарадњу стручњака/орнитолога Завода за заштиту природе Србије, израдили смо и на подручју резервата поставили 30 кућица за сове, у потпуности поштујући услове за постављање истих издате од стране Завода. Постављено је по 10 кућица за следеће врсте сова: гаћаста кукумавка, дугорепа сова и шумска сова. Током 2020. године вршена су, али без стручне помоћи орнитолога Завода, два мониторинга постављених кућица. Тренутно су совама насељене исте три кућице које су насељене још 2015. и 2016. године, али се још увек нису легле, док су неколико кућица населиле неке друге врсте птица и животиња, попут велике сенице, веверица, пухаћа, славуја... Очекивали смо нешто бољи резултат у 2020. години, но, исти је изостао. У непосредној близини вештачких дупљи, у више наврата, посматране су сове, али услед чињенице да постоје природне дупље вештачке још нису насељене.

Иако ове године формално не реализујемо пројекат истраживања диверзитета птица СРП "Увац" (а што смо радили неколико година уназад), заштићено подручје су посећивали и посећују бројни орнитолози из Завода за заштиту природе, Фондације за заштиту птица грабљивица, Друштва за заштиту и проучавање птица Србије, Еколошког удружења "Чувари природе", наравно, пошто се најаве управљачу. У истраживању диверзитета птица СРП „Увац“ у 2020. години учествовала је чуварска служба резервата и орнитолози, чланови и пријатељи Еколошког удружења „Чувари природе“ из Пожеге. У 2019. години рађена су обимна истраживања птица у резервату и том приликом забележено је 130 врста птица од до тада 187 регистрованих у резервату. Овај списак допуњен је истраживањима диверзитета птица СРП „Увац“ у 2020. години када је евидентирано шест нових врста: *Lymnocyptes minimus* **Мала шљука**, *Podiceps grisegena* **Риђоврати гњурац**, *Sylvia nisoria* **Пиргаста грмуша**, *Arenaria interpres* **Шљука камењарка**, *Acrocephalus palustris* **Трстењак млакери** *Haematopus ostralegus* **Остригар**. Захваљујемо се орнитологу **Владану Вучковићу** који је уступио белешке из ранијег периода где су још три врсте употпуниле листу забележених врста птица у резервату: *Philomachus pugnax* **Спрудник убојица**, *Emberiza melanocephala* **Црноглава стрнадица** и *Larus melanocephalus* **Црноглави гaleb**. Број до сада забележених врста птица на подручју резервата Увац је **196**.

Успостављена је сарадње са ЈП "Србијашуме", корисницима шума, на отклањању штетних последица које изазивају шумске штеточине, превасходно поткорњак. Услед деловања истог (инвазије) на појединим деловима резервата дошло је до "страдања" шума, односно сушења, поприлично великих размера. ЈП "Србијашуме" ће све активности на сузбијању штеточина радити после прибављених услове заштите природе, а које издаје Завод за заштиту природе Србије.

На једном делу ЗП у атару села Лопиже, у непосредној близини видиковца Велики врх, Србијашуме, шумско газдинство Сјеница током 2019. године вршила је чисту сечу шуме. Резерват Увац д.о.о. нема увиде у планску документацију и дозволе за ову врсту сече па се овим поводом током поменуте године за помоћ и добијање упутства за даље поступање обратио ЗЗПС, Инспектору за заштиту животне средине, Републичкој шумарској и ловној инспекцији и Управи за шуме. До момента писања овог извештаја није добијен ниједан одговор, тј. да ли за поменуту сечу постоји дозвола. Међутим, Резерват Увац д.о.о је на то и ове 2020. године када је на подручју резервата била здружена акција три републичке инспекције (заштите животне средине, грађевинске и комуналне) указао на чињеницу да још није добијен никакав одговор, а сви присутни инспектори су се уверили да је после поменуте сече остао неред тј. разбацано грање, неизвучена исечена стабла, неуређени пањеви... Управљач је урадио све што је у његовој надлежности и очекује се извештај поменутих органа.

3.3. Израда и реализација пројекта реинтродукције ишчезлих врста

Током 2018. године, Резерват Увац д.о.о., односно представници истог су у пар наврата разговарали са представницима Завода за заштиту природе Србије, везано за реализацију пројекта реинтродукције ишчезлих врста, тј. врста које су некада настањивале Увац, Златар, Милешевку и околину, попут црног лешинара, беле кање и орла брадана. У припреми је пројекат којим ће се испитати природни и други (правни, технички, организациони, финансијски...) услови, утврдити и реализовати потребна извођачка решења за поновно насељавање некрофагих врста птица ишчезлих са територије Србије, превасходно црног лешинара, беле кање и орла брадана. Пројекат се наслања на Акциони план за заштиту лешинара Балкана, који се одвија уз учешће више међународних и домаћих организација и институција. Пројектом руководе стручне службе Завода за заштиту природе Србије и Института за биолошка истраживања "Синиша Станковић". Током 2018. и 2019. године Резерват Увац д.о.о. је потписао протоколе о партнерству на пројекту Института за биолошка истраживања "Синиша Станковић" за учешће на конкурс за доделу међународних средстава за ову намену. Иако 2020. године није било конкретних активности у вези овог пројекта, управљач је сва средства, логистичку подршку определио, и даље ће, ка реализацији истог.

3.4. Задаци и активности на заштити и управљању риболовном фауном

Као корисник рибарског подручја Специјалног резервата природе "Увац", Резерват Увац д.о.о. се трудио да својим активностима одржи стабилне еколошке услове, односно одржи задовољавајуће физичке, хемијске и микробиолошке карактеристике вода у увачким језерима (Увачко, Златарско и Радоињско) и рекама (Вапа, Увац, Јабланица, Грабовица, Лопижанска ријека, Вељушница, Кладничка ријека, Вршевина, Тисовица, Злошница, Марићаријека...), односно свим водотоцима, промени популационе карактеристике ихтиофауне у корист салмонидних (племенитих) и других значајних врста риба, одржи и побољша здравствено стање и квантитативне структуре рибљих насеља и спречи непрописни и прекомерни излов.

Организовано је чувања рибарског подручја.Рибочуварима у раду помагали су и чувари природе, а и волонтери из удружења и организација спортских риболоваца. Рибочуварска служба је у 2020. години извадила 10 мрежа за рибокрађу, поред ових мрежарошких алата одузето је и преко 200 самица. Посебна пажња је посвећена чувању мреста свих врста риба, а посебно салмонидних, као што су младица, поточна пастрмка и језерска златовчица. За време трајања мреста организовано је континуирано чување мрестилишта. Током 2020. године били су изузетно неповољни хидролошки услови те је мрест свих рибљих врста померан и углавном риба се парцијалано мрестила. Постављеним системом видео надзора, а и постављањем мобилног видео надзора (фото клопки) на језерима је у значајној мери сузбило рибокрађу. Рибарско подручје је највише било нападнуто током трајања полицијског часа јер су сви прибегавали да ово време проводе у селима, викендицама и камп кућицама. Чуварска служба интензивно је радила користећи и возила и патролне чамце за обиласке терена и претраживање за недозвољеним риболовним алатима и уклањање истих. Због неприступачности терена а и ради ефикаснијег деловања, често се у патроле ишло пешице.

Као корисник рибарског подручја СРП "Увац", Резерват Увац д.о.о. је организовао коришћење рибарског подручја у складу са Законом о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда. Резерват Увац д.о.о. је током 2020. године продао укупно 685 годишњих корисничких дозвола за рекреативни риболов, 564 дневних и 155 вишедневних дозвола за рекреативни риболов.

3.5. Заштита спелеолошких објеката и других феномена геонаслеђа

Током 2018. године извршена је израда стручне документације основа коришћења Ледене пећине. Током 2019. године број посетилаца Ледене пећине је знатно повећан, али како је стручном документацијом дефинисан начин коришћења Ледене пећине и број једновремених посетилаца који могу у једном тренутку да уђу у исту а да се не наруши живи свет и њен изглед, тако је и очување исте олакшано. На основу ове документације се спроводе мере заштите Увачког пећинског система и организује начин посете. Ипак, у 2020. години Ледена пећина није била отворена за посетиоце, првенствено због безбедности посетилаца и поштовања епидемиолошких мера.

3.6. Заштита животне средине

Резерват Увац д.о.о. је чинио и чини све што је у његовој снази и моћи да очува и спречи загађење животне средине, односно свих чинилаца исте, пре свега воде. Сарађивали смо са републичким инспекцијским органима, као што су инспекција за рибарство, воде, инспекција за заштиту животне средине, грађевинска инспекција, туристичка, инспекција за безбедност пловидбе, комунална, пореска.

Основни проблеми су, нажалост, и даље присутни: загађење, пре свега Увачког језера, отпадним водама из Сјенице, али и загађење (у мањој мери) Златарског језера отпадним водама из Кокиног Брода, и бесправна, тзв. "дивља" градња. Проблем отпадних вода Сјенице у многоне "превазилази" оквире рада и деловања самог управљача, па чак и комплетне локалне самоуправе у Сјеници – у решавање овог проблема неопходно је да се укључи Влада РС, односно надлежна министарства.

Велики проблем у заштити животне средине и раду Резерват Увац д.о.о. на управљању ЗП СРП "Увац" представља постављање покретних објеката (камп – кућица, камп – приколица, контејнера, често са надстрешницом) широм заштићеног подручја, а већином на самој обали језера. За решавање овог проблема смо се обраћали следећим установама/институцијама: Републичкој комуналној инспекцији, Комуналној инспекцији општине Нова Варош, Комуналној инспекцији општине Сјеница, ЈВП "Србијаводе", ЈП "Србијашуме" и ЈП "Електропривреда Србије", Огранак "Дринско – лимске ХЕ". Указали смо на проблем, исти је ескалирао ове године. Одговор смо добили само од ЈП "Електропривреда Србије", Огранак "Дринско – лимске ХЕ", који су указали на чињеницу да је у питању земљиште где је ималац права својине на истом Република Србија, и да они немају надлежност. Такође, везано за овај проблем, дана 25. и 26. августа СРП "Увац" су посетили бројни инспектори (републички грађевински, инспектори за заштиту животне средине, републички комунални инспектор, општински грађевински инспектор општине Нова Варош). Неколико дана касније и републички туристички и републички санитарни инспектор, а везано за угоститељске објекте "отворене" у привременим објектима.

О свему напред писаном, подвлачимо још једном, редовно смо обавештавали инспекцијске органе, као и достављали сву документацију. Проблем представља чињеница да се решења надлежних грађевинских инспекција о уклањању "дивљих" објеката не извршавају, већ бивају (барем за сада) "мртво слово на папиру". Проблем представља чињеница да (још увек) не знамо "шта са привременим објектима", односно камп – кућицама, камп – приколицама, контејнерима, "објектима на клоцнама" и слично. Велика већина истих је постављена на "државном" земљишту, упитно је чија је надлежност уклањање истих. Неоспорно је да Резерват Увац д.о.о. чини све што је у његовој моћи да овај проблем реши.

Наиме, током 2015. године обиђени су сви објекти (викендице, надстрешнице...) који се налазе на Златарском и Радоињском језеру, са GPS уређајима су узете координате, током 2016. године обиђени су сви објекти који се налазе на Увачком језеру, са GPS уређајима су узете координате, поједини загађивачи у заштитној зони резервата су идентификовани уз присуство републичког инспектора за заштиту животне средине. Сви ови загађивачи су идентификовани да би се по завршетку ревизије студије заштите СРП "Увац", а која је у току и коју обављају стручне службе ЗЗПС урадио катастар тачкастих стварних или

потенцијалних загађивача вода и земљишта на подручју резервата. Прикупљени подаци ће се унети у геореференцирану карту када се иста уради, а све у оквиру постављања новог система праћења стања путем савремене ГИС базе.

3.7. Задаци и активности на заштити, развоју и управљању водама

Током 2020. године редовно су контролисана и обилажена увачка језера и притоке. Водостај на свим језерима је био веома висок током већег дела године. Међутим, од новембра месеца водостај на језерима је услед сушног периода, а и рада хидроцентрала нагло опао што се негативно одразило на квалитет воде.

Проблем, истичемо и на овом месту, представљају отпадне воде из Сјенице. Градска канализација се излива директно у реке Јабланицу и Грабовицу, а које су притоке Вапе и Увца. Овај проблем са отпадним водама општине Сјеница нарочито је дошао до изражаја током сушног периода године и наглог испуштања воде из акумулације Увац. Наиме, пловидба делом кањона Увачког језера од локалитета Маркова раван па узводно била је веома непријатна и стицао се осећај да се плови канализацијом. Овај утисак су потврдили и стручњаци Института за мултидисциплинарна истраживања из Београда, др Бранислав Мићковић, др Стефан Скорић и Душан Николић који су у току научно-истраживачког рада из поменутих разлога одустали од хватања примерака риба на овом делу језера.

Такође, отпадне воде из Сјенице су један од проблема на који представници резервата указују на свим састанцима и у свим ТВ емисијама чији је циљ зашта животне средине.

Од момента оснивања, управљач се константно сусреће са проблемом у вези прикупљања пластичног отпада који река Вапа доноси у акумулацију Увац. Постављена је/монтирана понтонска бране на ушћу Вапе, како би задржавала поменуту отпад ради лакшег сакупљања и уклањања. Ова плутајућа брана се састоји од буради увезаних шелнама од метала на челичне сајле које су учвршћене на обали. О количини и тежини смећа које доноси река говори и чињеница да су металне везе пуцале и брана покидана па санирана неколико пута.

IV ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА

Научноистраживачки и образовни рад су примарне функције резервата, и из године у годину овим активностима посвећујемо све већу пажњу. Научна функција се реализује кроз низ одговарајућих истраживачких пројеката. Током 2019. године рађена су готово сва планирана истраживања, а нереализована активност на изради регистра биљних врста радиће се у наредној години. Образовна функција реализује сепрвенствено кроз посету и обилазак резервата у оквиру екскурзионих програма, школа у природи, семинара, радионица и других облика и видова едукације, а што је све присутнија активност на Увцу. Свакако ћемо са овом праксом наставити и у будућности, чак, интензивирати је.

Резерват Увац д.о.о. је током извештајне године издвојио значајна средства за интензивније праћење карактеристика белоглавих супова. Поред финансијске подршке, управљачдаје сву техничку и логистичку

подршку у интересу израде и реализација пројеката истраживања морфолошких, физиолошких, генетских, миграторних и свих других особина белоглавог супа. Ово раде стручне службе Завода за заштиту природе Србије, Института за биолошка истраживања "Синиша Станковић" из Београда. Сваке године врши се мониторинг гнездећих парова, маркирање дела младунаца белоглавог супа, припремају се волијере, снима се хранилиште "Манастирина" како би се дошло до релевантних података у циљу реализације горепоменутог пројекта, као и пројекта истраживања еколошких и других услова за реинтродукцију и реколонизацију лешинара и других некрофагих врста птица грабљивица (црни лешинар, бела кања, орао брадан...).

Током 2020.године планиран је наставак истраживања карактеристика популације сома (*Silurus glanis*) у Увачком језеру. Током 2017. и 2018. године обављена су прва истраживања еколошких карактеристика ове врсте у акумулацији "Увац". Добијени резултати дају важан први увид о еколошким карактеристикама сома у акумулацији "Увац". Такође, добијени резултати, посебно они везани за анализу исхране, указују на потребу наставка истраживања. Биолошке инвазије су једна од кључних компоненти људског утицаја на биодиверзитет, а једна од главних претњи коју проузрокују унете врсте је промена структуре примарне заједнице и модификација функционисања екосистема. Самом изградњом брана човек је у великој мери изменио првобитно станиште а након тога је уследило и уношење рибљих врста које примарно нису насељавале те воде. Последња у низу таквих врста је и сом. Из тог разлога нужен је наставак праћења популације сома у Увачком (Сјеничком) језеру, анализа његове дистрибуције и преференције у исхрани. Такође, с обзиром да последњих година ова врста преузима примат међу риболовним врстама на језеру урадила би се и анализа садржаја "тешких метала" и других полутаната у ткивима сома (мишић, јетра, шкрге). Овим анализама би се утврдио утицај испуштања нетретираних комуналних и отпадних вода из индустрије из Сјенице на квалитет рибе из акумулације. Током децембра месеца покренут је поступак за реализацију предметних истраживања.

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
0,00	400.000,00	0.0	
МЗЖС: 0,00	200.000,00	0.00	
Управљач: 0,00	200.000,00	0.00	

У ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА

1. Активности и учешће управљача на просторном планирању, изградњи и уређењу грађевинског земљишта, инфраструктурног планирања и уређења, изградњи рекреативне инфраструктуре, на санацији подручја

Током извештајне године одржано је више састанака којима су присуствовали представници локалне самоуправе, туристичке организације, Резервата Увац д.о.о, локално становништво, власници и корисници непокретности у заштићеном подручју, удружења грађана. План

детаљне урбанистичке регулације је веома обиман посао, чија реализација изискује велика новчана средства. Извесно је да постоји добра воља свих страна да се приступи изради наведеног Плана.

Резерват Увац д.о.о., управљач ЗП, почетком прошле године обратио се Одељењу за имовинско правне, комунално стамбене, урбанистичке послове и послове инспекције у општини Нова Варош захтевом за добијање списка озакоњених објеката изграђених на подручју резервата током последње деценије и да ли за озакоњење истих имају услове заштите природе издате од ЗЗПС. Списак инвеститора озакоњених објеката добили смо од грађевинског инспектора гђе. Милијане Мољевић, али не и услове заштите природе под којим је извршено озакоњење.

Поред непосредно реченог предузет је низ активности на изградњи и уређењу грађевинског земљишта, као и инфраструктурног планирања и уређења, од велике важности за успешан рад Резерват Увац д.о.о. у 2020. и у свим наредним годинама.

Током 2020.године планирана је поправка прилазних путева до видиковца Велики врх (обод Увачког језера/кањона) и видиковца на Стеванетићима (обод Златарског језера/кањона). Наиме, прилазни путеви до ових видиковаца су земљани па се на појединим деловима скупља вода и формирају велике баре/локве.Поштоје током лета у више наврата заштићено подручје било захваћено олујним невременом са обилним кишним падавинама тако је и водена бујица пред собом однела насуте делове земљаног пута према хранилишту „Манастирина“.Основна активностРезерват Увац д.о.о. је изношење хране на хранилиште и континуирана прихрана белоглавих супова, а како је овај пут у више наврата био хаварисан и непроходан тако је управа друштва вршила поправку овог пута ангажујући предузећа која се баве овом делатношћу.

- Остварени трошкови за поправку и подасипање пута према хранилишту:

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
66.000,00	480.000,00	13.75	ATR MIDA-M
МЗЖС: 0,00	300.000,00	0.00	
Управљач: 66.000,00	180.000,00	100.00	

- Успешност реализације: 14%

Почетком децембра месеца кренуло се у реализацију набавке монтажне кућице за одмор чувара, која ће бити постављена на локалитету Жвале, улазак у кањон Увачког (Сјеничког) језера.

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
0,00	300.000,00	0.00	
МЗЖС: 0,00	150.000,00	0.00	
Управљач: 0,00	150.000,00	0.00	

- Успешност реализације: 0%

Поправка и обезбеђивање пешачке стазе Трупова коса - Равни крш и поправка и обезбеђивање пешачке стазе Оштра коса - Велики врх.Наиме,због великог интересовања посетилаца да после вожње чамцем

и обиласка Ледене пећине пешице изађу на један од горепоменутих видиковаца, долази до девастације стрмих делова стаза пасе стога вршило постављање металних стубова и рукохвата, а на појединим деловима постављен је ипо потреби камени степеник. Овимје осигурана безбедност посетилаца.

- Остварени трошкови за за адаптацију стаза:

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
97.000,00	200.000,00	0.0 0	
Управљач: 97.000,00	200.000,00	0.00	Радача АД, ЈЕЛИКА ОД, Резерват Увац д.о.о.

- Успешност реализације: 100%

За време трајања туристичке сезоне, ангажована су лица по Уговору о привременим и повременим пословима. Планирано је да ова лица превасходно уређују пешачке и бицикличке стазе, али и чисте подручје. Међутим, услед проблема са мањком сталнозапослених чувара, ангажована лица су обављала и послове чувара заштићеног подручја и вршили вожње посетилаца чамцима, контролисали улаз у Ледену пећину, радили на улазним рампама, радили на наплати улазница у СРП "Увац" и у спелеолошке објекте, и сличне послове. Остварени трошкови забруто зараде/накнаде лицима ангажованим за обављање привремених и повремених послова приказани су у табели која следи.

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
651.252,00	930.000,00	70.0	
Управљач: 651252,00	930.000,00	100.00	

VI ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

1. Задаци на развоју културно-образовних и информативно-пропагандних активности

Резерват Увац д.о.о. се током 2020. године трудио да на што бољи начин прикажеосновне вредности СРП "Увац", на темељима одрживог коришћења вредности заштићеног подручја, посебноафирмишућинаучно - истраживачки и образовни рад, као и рекреативни и еколошки приступ развоју туризма.

Резерват Увац д.о.о. је 2020. године вршио штампање улазница за посетиоце, са фотографијама на "предњој" страни, и са основним режимима понашања у резервату на "полеђини" улазнице. Свакако, штампали смо и дозволе за рекреативни риболов - исте је радио Завод за израду новчаница и кованог новца, који послује при Народној банци Србије.

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
271.502,00	300.000,00	90.5 0	
Управљач: 271.502,00	300.000,00	100.00	SKVIART STUDIO MRS. FENIX ТЕКС 454 , ЈП СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК

Резерват Увац д.о.о. је плаћао закуп домена за интернет сајт: www.uvac.org.rs. Основне информације и вести са Увца, као и ценовници услуга, мапе, фотографије, на поменутом сајту су редовно ажуриране. Сајт је редизајниран. Корисници сајта имају информације о раду Резерват "Увац" д.о.о., а и о могућностима туристичке посете и обиласка заштићеног подручја.

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
30.660,00	200.000,00	30.0	
Управљач: 30.660,00	200.000,00	100.00	

У 2020.години планирано је опремање етно собе, тј. етно кутка, у једној просторији Визиторског центра на Кокином Броду. Међутим, ова средства су преусмерена на одржавање инфопулта на Растокама. Током 2019. године отпочета је замена терасе, делова инфопулта који су изложени утицају атмосферских падавина, иста је префарбана и заштићена почетком извештајне године. У јуну месецу лица ангажована кроз програм јавни радови су офарбали и заштитила све дрвене површине на инфопулту. За ове радове Резерват Увац д.о.о. је извршио набавку заштитне фарбе, четке и ваљке за nanoшење фарбе.

- Остварени трошкови за заштиту инфопулта на Растокама:

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
200.000,00	50.000,00	400,00	
Управљач: 200.000,00	50.000,00	100,00	Резање и обрада дрвета тамара превоз

- Успешност реализације посла :80%.

2. Задаци и активности на развоју одрживог туризма

2.1. Смернице за развој одрживог туризма

Поред примарних активности на чувању, унапређењу и промоцији заштићеног природног добра Специјални резерват природе "Увац", Резерват Увац д.о.о. се током 2020. године бавио и пријемом посетилаца, односно организовањем обилазака резервата. На почетку туристичке сезоне, 10.04.2017.године, донет је План управљања посетиоцима у СРП „Увац“. Наиме, две претходне сезоне су показале да је интересовање посетилаца за Увац почело да се повећава. Са повећањем броја туриста, растао је и број пружалаца услуга у заштићеном подручју. Углавном су то били имаоци пловила, локално становништво, које је било заинтересовано за превоз путника Увачким језером. Било је потребно увести одређене мере ограничења како би се лакше вршило праћење стања и евентуалне угрожености појединих локалитета. Установљен је максималан број пловила по уговарачу као и мере временског ограничења, тј. одређени су термини полазака са два локалитета, Маркова равна и Растоке. Овај план је полазна основа за одрживи туризам у заштићеном подручју. Јавни позив је расписан, према закључцима донетим на горе поменутом састанку у

министарству заштите животне средине пре Сајма туризма у Београду. Већ од фебруара месеца крећу активности у вези са јавним позивом, потом и епидемија, ванредно стање. На упућени Захтев ЗЗПС за издавање решења о условима за коришћење туристичких чамаца у заштићеном подручју, 25.05.2020. добијамо ново решење према коме се расписује нови јавни позив. Претходно расписан јавни позив за доделу права пружања услуга превоза туриста у резервату се поништава. Једна група приватних превозника, власника чамаца, организује штрајк глађу испред службених просторија Резерват Увац д.о.о, позвавши медије. Њих подржавају и у име штрајкача иступају бивши радници Резерват Увац д.о.о.

Након спроведеног јавног позива за доделу права коришћења сопственог пловила за обављање панорамског разгледања или крстарења Увачким или Златарским језером, потписани су уговори са 18 предузетника и привредних друштава који би услуге пружали са 32 чамца. Полазили би из два правца, Сјенице и Нове Вароши, поштујући новоиздато решење ЗЗПС које, између осталог налаже да се у меандрима може наћи 6 пловила у покрету истовремено. Један уговарач је потписао уговор за превоз туриста на Златарском језеру.

Током 2020. године организован је велики број туристичких посета резервату, најчешће пловилама или пешачењем. Продато је више од 17000 улазница у резерват. Наравно, број посетилаца је неколико пута већи. Улазнице се нису наплаћивале на сваком месту где су посетиоци без најаве могли ући у резерват. Не постоји једна улазна капија па да се уласци једноставно региструју и наплаћују. Велики број власника теренских возила и квадова обилазе језера, видиковце и цело подручје. Свакако, недостаје одређен број чувара.

Локалном становништву, бројним "викендашима" и њиховим гостима, рекреативним и спортским риболовцима, као и лицима која само "сврате" на неки од пунктова који се и иначе налазе на јавном путу (било магистралном, било општинском), било је немогуће наплатити улазницу, иако су и они (свакако) посетили резерват.

Чувари Резерват Увац д.о.о. су, поред својих чуварских послова, вршили прихват посетилаца и имали улогу водича – презентатора резервата. Углавном се прихват посетилаца вршио на локалитетима Растоке и Маркова Раван када је Увачко језеро у питању, Кокин Брод када је Златарско језеро у питању и код бране ХЕ "Радоиња" када је Радоињско језеро у питању, одакле се исти упућују на пешачке туре, или туре чамцима.

2.2. План деловања за заштићено подручје у функцији развоја одрживог туризма

На Кокином Броду Резерват Увац д.о.о. поседује визиторски центар, који је још увек снабдевен самотехничком водом. Један део истог (сала за презентације, семинаре, радионице...) је издат под закуп скупштинском одлуком. То је учињено из разлога што Резерват Увац д.о.о. нема довољно људских и кадровских капацитета да сам управља радом Визиторског центра на Кокином Броду, имајући у виду забрану новог запошљавања у јавним предузећима и привредним друштвима чији је оснивач Влада РС, а коју је донела Влада РС. Такође, треба имати у виду и велики обим посла чуварске и рибочуварске службе Специјалног резервата природе "Увац", преваходно када је заштита и унапређење СРП "Увац" у питању, а што је

основни посао и основна делатност Резерват Увац д.о.о., због које је исти и основан.

Резерват Увац д.о.о. поседује и монтажни објекат, тзв. Инфо пулт на Растокама. Инфо пулт има функцију пријема посетилаца, упознавања истих са Специјалним резерватом природе "Увац" и режимима понашања у истом. Исти је, по Уговору о пословно – техничкој сарадњи био уступљен на коришћење Туристичко – спортском центру "Златар" из Нове Вароши, на период од једне године (до јуна месеца 2016. године). Уговор у 2017. није продужен јер ТСЦ Златар није био заинтересован за продужење уговора, а исти није био у функцији ни у 2018. години. Извршена је замена дрвеног дела патоса терасе и ограде на овом пулту јер је стара и отрула конструкција представљала претњу за безбедност посетилаца, офарбан је и заштићен од труљења остатак инфопулта.

Извршена је поправка и обезбеђивање пешачке стазе Трупова коса - Равни крш и поправка и обезбеђивање пешачке стазе Оштра коса - Велики врх. Наиме, због великог интересовања посетилаца да после вожње чамцем и обиласка Ледене пећине пешице изађу на један од горепомених видиковаца, долази до девастације стрмих делова стаза па се стога вршило постављање металних стубова и рукохвата, а на појединим деловима постављен је и (по потреби камени степеник) како би стаза била безбедна за посетиоце.

Најзначајнија функција стазе је едукација свих посетилаца о значају заштите природе, очувању биодиверзитета и очувању угрожених биљних и животињских врста.

VII САРАДЊА

1. Сарадња и партнерство са локалним становништвом

Резерват Увац д.о.о. има добру сарадњу са локалним становништвом. Исто све више увиђа значај заштићеног подручја и поштује прописане режиме заштите. Представници резервата редовно разговарају са мештанима, и труде се да им помогну, када год су у могућности.

Најпозитивнији вид сарадње са становништвом, како локалним тако и са подручја суседних општина, је преузимање угинуле стоке са имања пољопривредника и одвоз исте на хранилиште за белоглаве супове. Овај вид сарадње решава низ проблема (комуналних, еколошких) на обострану корист.

Истина, понекада долази до одређених проблема. Управљач је показао разумевање и добру вољу да, поштујући мере и ограничења која је дао ЗЗПС, омогући заинтересованим мештанима а који испуњавају све законом предвиђене услове, да се баве превозом туриста на увачким језерима. На овај начин се десетине мештана додатно упосли у току летње сезоне.

Једна од породица мештана (Луковићи, један рукавац Увачког језера, тзв. Рабренски залив, село Акмачићи, општина Нова Варош) се редовно обраћа свим нивоима власти, жалећи се да им је комплетно имање у заштићеном подручју, те да не могу да добију грађевинску дозволу како би градили викендице и бунгалове за смештај туриста, те да су стога "дебело" оштећени. Треба истаћи и да су чланови ове породице присутни као превозници туриста на Увачком језеру са своја четири пловила.

2. Сарадња са другим власницима и корисницима непокретности у заштићеном подручју

Као управљач СРП "Увац", Резерват Увац д.о.о. сетрудио, као што је то био случај и свих претходних година, да успостави добре партнерске односе са свим релевантним институцијама и организацијама, а у циљу квалитетније и ефикасније заштите и развоја заштићеног подручја.

Резерват Увац д.о.о. већ много година уназад негује добре односе са Електропривредом Србије(конкретно са ПД "Дринско-лимске ХЕ"), "Електромрежом Србије" А.Д., ЕДБ Краљево, ЈП "Телеком Србија", ЈП "Србијаводе" и ЈП "Србијашуме", на пословима очувања вода и шума.

У циљу испуњења планова и задатака, Резерват Увац д.о.о. је активно сарађивао са општинским управама Нове Вароши и Сјенице, посебно са катастарским, грађевинским и комуналним општинским службама и инспекцијама. Мишљења смо да ова сарадња може и мора да буде боља, посебно када је у питању комунална инспекција, везано за камп кућице. Наравно, тесно смо сарађивали са Туристичко - спортским центром "Златар" из Нове Вароши (о чему је напред било више речи), као и са туристичком организацијом општине Сјеница, са којом сарадња мора да буде још боља. У сарадњи са овим службама идентификована су питања заштите и развоја која треба заједнички решавати (отпадне воде Сјенице, Кокиног Брода), а посебна пажња посвећена је регулисању односа у области спречавања "дивље" градње и планског уређења простора на територији резервата.

3. Сарадња са невладиним организацијама

Уз помоћ добре сарадње са удружењима грађена, медијима успешно је извршен притисак на релевантне институције које су издејствовале забрану летења хеликоптера и других летелица изнад ЗП.

Успостављена је добра сарадња са ловачким и риболовачким удружењима из Нове Вароши, Сјенице, Златибора. Управљач сарађује и са другим удружењима и организацијама, како спортским, тако и хуманитарним, подржава и промовише спортске активности и манифестације. У заједничким акцијама чишћења подручја има добру сарадњу са Канцеларијом за младе у Новој Вароши, организацијом Србија за младе из Београда. Дугогодишња добра сарадња са Фондацијом за заштиту птица грабљивица из Београда резултирала је и конкретним активностима везано за спашавање повређених птица из разних делова света. У претходној години основана су планинарско - еколошка удружење у Новој Вароши која своје активности усмеравају на рад са млађом популацијом и чије активности би се реализовале на заштићеном подручју (школе кајакања, педловања, планинарење исл.).

4. Међународна сарадња

Резерват Увац д.о.о у свом раду је све више усмерен на сарадњу са управљачима националних паркова и осталих заштићених подручја и ван граница Србије. Било да се сарадња огледа у размени искустава и узајамних посета, било да се ради о аплицирању у неким заједничким пројектима.

Резерват Увац д.о.о. је сарадник на пројекту "Повратак белоглавог супа на Попово поље у Херцеговину".

СРП "Увац" је препознат у Европи као значајно станиште белоглавог супа, односно најзначајније станиште у југоисточној Европи. Још током 2015. године једна јединка белоглавог супа је "премештена" у Херцеговину, околина Требиња (Попово поље), што је резултат сарадње Завода за заштиту природе Србије, Института за биолошка истраживања "Синиша Станковић" из Београда и Резерват Увац д.о.о. са једне стране (партнери из Србије) и Републичког завода за заштиту културно-историјског и природног наслеђа Републике Српске, са друге стране (партнер из Републике Српске). План за 2016. годину је био да се на Попово поље пусти, а по добијеним дозволама и сагласностима надлежних институција, још неколико јединки белоглавих супова са Увца, а који су се налазили у волијерама, чиповани и припремљени за транспорт. Међутим, почетком године, републичка ветеринарска инспекција је наложила да се све јединке супа које су се налазиле у волијерама пусте/врате у природу, док волијере не буде урађене у складу са Правилником о условима држања, начину обележавања и евидентирања дивљих животиња у заточеништву ("Сл. гласник РС", бр. 86/2010). Како се "папири" за реализацију овог пројекта још увек чекају, то смо били принуђени да птице пустимо у природу на Увцу: пројекат повратка супова на Попово поље је до даљег "на чекању". У 2017. години приступили смо пословима уређења волијера о чему је већ било речи.

У 2020. години на међународну сарадњу је утицала пандемија и све активности планиране за посете и размену добрих искустава сведене су на електронску комуникацију. У оквиру пројекта WWF - Заштићена подручја за природу и људе укључене су у реализацију две сеоске школе са подручја општине Нова Варош, а које су у границама резервата. То су школе у селу Акмачићи и Божетићи. Планирани одлазак у Словенију у јуну 2020. године одложен је због епидемије корона .

5. Организовано и професионално удруживање заштићених подручја Србије и других заинтересованих паркова из окружења

Резерват Увац је члан удружења заштићених подручја Србије. На жалост, активности удружења су, током 2020. године, биле веома скромног интензитета. Формирана је Национална асоцијација управљача полууређеним и уређеним спелеолошким објектима, на иницијативу аранђеловачког музеја а у чији рад је укључен и Резерват Увац д.о.о

6. Сарадња са информативним гласилима и стручним часописима

Резерват Увац д.о.о. се током целе године трудио да на што бољи начин прикаже своје основне вредности и лепоте, на темељима одрживог коришћења вредности заштићеног подручја, посебно афирмишући научно - истраживачки и образовни рад, као и рекреативни и еколошки приступ развоју туризма.

Активно смо сарађивали са медијима, и писаним и електронским. У 2019. снимљено је неколико емисија које су емитоване на телевизијама са националном фреквенцијом, као и локалним телевизијама. У емисијама је јавности представљено заштићено подручје, представљен је рад чуварске

службе на терену у свим временским приликама, тешкоће са којима се сусрећу, проблеми загађивања подручја ("зелена патрола") итд.

Настављена је сарадња са локалним штампаним медијима и са дописницима тиражних дневних новина у земљи: Блиц, Вечерње новости... О СРП "Увац" су лепо и афирмативно писали и бројни часописи и магазини. Резерват су посећивали еминентни фотографи, дописници, представници међународних организација, као и личности из јавног живота итд. којима су у непосредном контакту презентоване вредности и лепоте СРП "Увац".

Све наведене активности имале су за циљ информисање јавности о СРП "Увац", обавештавање о правилима понашања у резервату, размену знања и искустава, промоцију одрживог развоја подручја, те успостављање будуће сарадње и партнерстава.

VIII ПОСЕБНИ ПОСЛОВИ И ЗАДАЦИ

1. Противпожарна заштита

Током претходних година набављена су основна средства за противпожарно заштиту, односно напртњаче, укупно 7 комада. Такође, сви запослени су прошли основну противпожарну обуку и добили одговарајуће сертификате. Током 2020. године није било пожара у границама заштићеног подручја.

2. Регулисање имовинскоправних односа

Током 2020.године Резерват Увац д.о.о. је планирао да реши имовинско правне односе и у своје власништво катастарски упише делове катастарских парцела на којима планира изградњу прихватилишта за птице, постављање чуварске кућице, изградњу мокрог чвора на Растокама и Марковој равни. Из ових средстава исплаћивани су трошкови поступака пред надлежним органима.

- Остварени трошкови:

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
173.533,00	500.000,00	38,00	
МЗЖС: 0,00	300.000,00	0,00	
Управљач: 173.533,00	200.000,00	100,0 0	

3. Јубиларне награде

Резерват Увац д.о.о. је током године исплатио двојци запослених јубиларну награду за десет година непрекидног рада.

- Остварени трошкови за исплату јубиларних награда:

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
127.651,00	200.000,00	50,00	
Управљач:	200.000,00	100,0	

127.651,00		0	
------------	--	---	--

4. Обележавање важних датума за заштиту животне средине

Резерват Увац д.о.о. је на пригодан и скроман начин, тј. предавањима које је организовао за ученике основних и средњих школа, али и грађанство, што у визиторском центру на Кокином Броду што на другим локалитетима, обележио важне датуме за заштиту животне средине. Посебна пажња је посвећена обележавању 11. априла - Дана заштите природе, 05. јуна - Дана заштите животне средине и 07. септембра - Дана лешинара.

ЗАКЉУЧАК

Све активности управљача у 2020. години су се одвијале у складу са Програмом управљања за исту. Детаљном анализом активности планираних Програмом управљања за 2020. годину, и анализом реализованих активности, може се тврдити да је Програм управљања за 2020. годину реализован са око 80% планираних активности. Поставља се питање: зашто исти нисмо реализовали 100%? Разлози су и субјективне и објективне природе: тим запослених радника у администрацији је мали а обим посла све већи, недостаје им и стручности и едукације у праћењу нових модела корпоративног пословања као и нових прописа и технолгија. Тим запослених на терену- чувари природе и рибочувари, такође непотпун по бројности, са потребним искуством, опремом, али у просеку са преко 50 година старости, недостатком ентузијазма и мотивације (умањењем плата).

На реализацију планираних активности утицали су и спољни фактори: неке од планираних активности везане су за одређене институције - наставак спелеолошких истраживања за Завод за заштиту природе, за неке активности су недостајала финансијска средства, временске прилике, епидемиолошка ситуација, административне одлуке, спорост у доношењу одлука неких органа...

IX ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

I ПРИХОДИ		
	Извори прихода	Износ у динарима
	Средства буџета Републике Србије	
1.	Министарство заштите животне средине - Уговор о суфинансирању Програма управљања СРП "Увац" за 2020. годину (Уговор, бр. 401-00-2365/2020-04, од 20.03.2020. год.);	8.030.000,00
	Сопствени приходи	
	• Приходи од услуга возњи посетилаца чамцима	4.419.700,00
	• Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	9.557.791,00
2.	• Приходи од накнада за чамце, понтоне, камп кућице	1.101.242,00
	• Приходи од дозвола за рекреативни риболов	4.299.000,00
	• Приходи од улазница у заштићено природно добро	1.642.950,00
	Сопствени приходи УКУПНО:	21.020.683,00
3.	Средства од издавања покретних и непокретних добара под закуп	
	• Издавање покретних и непокретних добара под закуп	127.337,00
4.	Средства донација, поклона и помоћи	
	• Донације	147.260,00
5.	Остала средства	
	• Административне забране и испреле камате	128.484,00
	УКУПНО ПРИХОДИ	29.453.764,00

Укупни приходи Резерват Увац д.о.о., у 2020. години до 01. децембра износе **29.453.764,00** динара, од тога, **приходи од накнада** за коришћење заштићеног подручја (укључујући и приходе од накнада за чамце, понтоне и камп кућице, као и приходе од улазница) износе **20.331.983,00** динара. **Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја износе 51,47% укупних прихода**

РАСХОДИ		
	Врста трошкова	Износ у

	<i>динарима</i>
III ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЋЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ	
1. Приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима	
1.1. Чување	
• Средства за бруто зараде чувара	5.079.841,57
• Средства за бруто зараде рибочувара	1.363.660,66
• Бруто зараде стручног особља	427.900,00
• Средства за бруто зараде осталог особља запосленог код управљача на пословима управљања заштићеним подручјем и материјални трошкови њиховог рада	6.267.909,40
• средства за опремање чуварске и стручне службе, свих запослених (тзв. "ХТЗ" опрема, обућа, двогледи, батеријске лампе, фото-апарати...)	211.475,00
• Бруто накнаде члановима скупштине	1.156.967,00
• Средства за набавке униформе за чуваре заштићеног подручја	492.050,80
• Средства за набавку униформи за рибочуваре и остале запослене у администрацији и помоћне раднике	300.180,00
• Средства за гориво	2.550.898,00
• Набавку новог моторног возила	1.599.600,00
• Набавка ванбродских мотора на електропогон	0,00
• Одржавање постојећег видео надзора	54.122,00
1.2. Одржавање	
• Сакупљање и одвожење отпадака са заштићеног подручја и одржавање уредности јавних објеката и површина чишћењем	186.583,00
• Материјални трошкови одржавања заштићеног подручја (регистрација возила и пловила, амортизација материјално-техничких средстава, одржавање чистоће...)	2.197.511,00
1.3. Обележавање	
• Одржавање статусних табли и обнављање граничних ознака	73.000,00
3. Управљања природним ресурсима	
• Трошкови према уговору са Ветеринарском установом "Напредак" из Ћуприје, чишћење хранилишта и дезинфекцију приколице	546.046,00
3.1. Задаци и активности на заштити белоглавог супа и осталих врста лешинара	
• Уговорени трошкови за мониторинг гнезда и цензус белоглавог супа	60.000,00
• Одржавање континуитета у маркирању лешинара и усвајања савремених метода праћења белоглавог супа	240.000,00
3.2. Заштита осталих врста птица, териофауне и флоре	
3.5. Заштита спелеолошких објеката и других феномена геонаслеђа	

	3.7.Задаци и активности на заштити, развоју и управљању водама	
	III УКУПНО	22.378.946,4 3
	IV ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА	
	<ul style="list-style-type: none"> Истраживања карактеристика популације сома (<i>Silurus glanis</i>) у Увачком језеру и анализа садржаја "тешких метала" и других полутаната у ткивима сома (мишић, јетра, шкрге). 	0,00
	IV УКУПНО	0,00
	V ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА	
	1.Активности и учешће управљача на просторном планирању, изградњи и уређењу грађевинског земљишта, инфраструктурног планирања и уређења, изградњи рекреативне инфраструктуре, на санацији подручја	
	<ul style="list-style-type: none"> Поправку и подасипање пута према хранилишту 	66.000,00
	<ul style="list-style-type: none"> Набавка кућицу за одмор чувара на локалитету Жвалама 	0,00
	<ul style="list-style-type: none"> Поправка и обезбеђивање пешачке стазе Трупова коса - Равни крш и поправка и обезбеђивање пешачке стазе Оштра коса - Велики врх 	97.000,00
	<ul style="list-style-type: none"> Ангажовање лица по уговору о привременим и повременим пословима 	651.252,00
	V УКУПНО	814.252,00
	VI ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА	
	1.Задаци на развоју културно - образовних и информативно - пропагандних активности	
	<ul style="list-style-type: none"> штампање материјала за посетиоце, конкретно: штампање улазница у СРП "Увац", штампање дозвола за рекреативни риболов, штампање мапа резервата... 	271.502,00
	<ul style="list-style-type: none"> Интернет презентација (закуп домена, одржавање сајта...) 	30.660,00
	<ul style="list-style-type: none"> Фарбање и заштита инфопулта на Растокама 	200.000,00
	2. Задаци и активности на развоју одрживог туризма	
	2.1.Смернице за развој одрживог туризма	
	2.2.План деловања за заштићено подручје у функцији развоја одрживог туризма	
	VI УКУПНО	502.162,00
VII	САРАДЊА	
	<ul style="list-style-type: none"> Организовање акција чишћења увачких језера и река 	0,00
	VII УКУПНО	0,00
VIII	ПОСЕБНИ ПОСЛОВИ И ЗАДАЦИ	
	<ul style="list-style-type: none"> Исплата јубиларне награде 	127.651,00
	<ul style="list-style-type: none"> Решавање имовинско правних односа 	173.533,00
	VIII УКУПНО	301.184,00
	УКУПНО РАСХОДИ	23.996.544,4 3

Напомене:

1. У табели ПРИХОДИ, приказани су сви приходи Резерват Увац д.о.о. у 2020. год.са урачунатим ПДВ-ом, наравно, укључујући средства субвенција од стране министарства у износу од 8.030.000,00 динара;
2. У табели РАСХОДИ, приказани су само расходи везани за активности и радове које се односе на остваривање Програма управљања за 2020. годину без расхода који се односе на обавезе по основу пословања друштва (порези, судске таксе, накнаде за коришћење РП...);

Резерват Увац д.о.о.

Миљка Дучић, В.Д. директора